

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-5>

THEATER AS A SOCIO-CULTURAL PHENOMENON

ТЕАТР ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Chernyak D. S.

*Candidate of Sociological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Performing Arts and Culture*

Черняк Д. С.

*кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри сценічного
мистецтва і культури*

Garus Yu. I.

*4th year student of the Faculty
of Culture and Creative Industries*

Гарус Ю. І.

*студентка IV курсу факультету
культури і креативних індустрій*

Matseluk A. M.

*4th year student of the Faculty
of Culture and Creative Industries
Kyiv National University
of Technologies and Design
Kyiv, Ukraine*

Мацелук А. М.

*студентка IV курсу факультету
культури і креативних індустрій
Київський національний університет
технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Театр є важливим елементом культурного життя, простором культурної комунікації, місцем збереження та трансляції світоглядних цінностей та традицій, інструментом соціального аналізу та критики.

Театр, згідно статті 1 Закону України «Про театри і театральну справу», можна визначити як заклад культури (підприємство, установа чи організація) або колектив, діяльність якого спрямована на створення, публічне виконання та публічний показ творів театрального мистецтва. [3] Театр – це також вид мистецтва, особливістю якого є художнє відображення життя за допомогою сценічної дії акторів перед глядачами. Театральне мистецтво за своєю природою є синтетичним, оскільки його твори поєднують у собі драматургію, музику, літературу, хореографію, образотворче мистецтво, майстерність актора. Різновидами театрального мистецтва вважають драматичний театр, музичний театр, ляльковий театр, експериментальний театр, балет.

Не зважаючи на війну театральне життя в країні не припиняється, театри переживають бум популярності та приваблюють публіку репертуарною палітрою, яку складають як класичні постановки так і сміливі режисерські підходи, експериментальні перформанси з використанням імерсивних технологій. Популярність сучасного театру, на думку генерального директора – художнього керівника Національного академіч-

ного драматичного театру ім. Івана Франка Є. Нищука, обумовлена «відкритістю для нової аудиторії, відчуттям часу й потреб глядача в психологічній підтримці, а також інноваціями та диджиталізацією» [1]. Зрозуміло, що реалії сьогодення, кардинальні зміни, що відбуваються в суспільстві, впливають на театральне мистецтво, аудиторію, сприйняття творів та уподобання глядачів.

Значна увага в науковій літературі та публічних обговореннях приділена ролі театру в сучасному суспільстві, аналізу художньо-комунікаційного та виховного потенціалу театрального мистецтва, дослідженню театру як простору світоглядних дискусій, діалогу між людиною та культурою, механізму трансформації суспільної свідомості та формування цінностей, вивченню театру як форми терапевтичної роботи та інструменту самопізнання.

Театр виступає важливим культурним інститутом, що впливає на поступ суспільства, відображає суспільні проблеми, забезпечує збереження культурної спадщини, відтворення культурних цінностей, соціалізацію особистості, формування культурної ідентичності, громадської свідомості, емоційного інтелекту, емпатії, слугує ефективним засобом соціальної рефлексії, налагодження культурного діалогу.

Театр як соціокультурний інститут виникає для задоволення потреб індивідів та характеризується наявністю мети, функціями, соціальними позиціями та ролями, що типові для даного інституту, передбачає наявність ресурсів: матеріальних, фінансових, організаційних, для реалізації мети.

Під час проходження переддипломної практики, що відбувалась в Національному академічному театрі опери та балету імені Тараса Шевченка, здобувачі вищої освіти спеціальності 034 «Культурологія», мали можливість проаналізувати функціонування театру як соціокультурного інституту, познайомитися з його структурою та специфікою театральних професій.

Театр як унікальне культурне явище та культурний інститут виконує важливі функції в житті суспільства. Зокрема, Т. Крешна виділяє естетичну, пізнавальну, комунікативну, соціалізуючу (виховну), нормативну, розважальну, компенсаторну, ігрову функції театру [4]. Сьогодні варто говорити і про терапевтичну функцію театру, оскільки театр допомагає знайти нові сенси, проживати складні емоції, знижувати внутрішню напругу.

Театр залишається актуальним в епоху цифрової культури і його важливість зумовлена здатністю створювати простір для суспільного розвитку, культурного обміну та діалогу.

Література:

1. «Кабаре» і «Конотопська відьма»: які вистави принесли найбільше грошей театру Франка та Молодому театру. URL: <https://suspilne.media/culture/890521-kabare-i-konotopska-vidma-aki-vistavi-prinesli-najbilse-grosej-teatru-franka-ta-molodomu-teatru/>
2. Демченко О. Театр як вид мистецтва і соціально-виховний засіб: українські традиції та європейські підходи. *Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (IX школа методичного досвіду)* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 22-23 листопада 2022 року. Вінниця, 2022. С. 114–121.
3. Закону України Про театри і театральну справу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text>
4. Кремешна Т. І. Театр як засіб впливу на культурне та соціальне становлення особистості URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/1214/1/Teatr.pdf>